

ЦЕНТЪР ЗА СПЕЦИАЛНА ОБРАЗОВАТЕЛНА ПОДКРЕПА
„СТЕФАН ВАСИЛЕВ”
СВИЛЕНГРАД, УЛ. ”МАКСИМ ГОРКИ” № 2А
тел: 0379-71651; e-mail: pui.svilengrad@abv.bg
<http://csop-svilengrad.com>

УТВЪРЖДАВАМ:

БИНКА КАШЕРОВА
ДИРЕКТОР НА ЦСОП „СТЕФАН ВАСИЛЕВ”
ГР. СВИЛЕНГРАД

**ПРОГРАМА
ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА
ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА**

**ЦСОП „СТЕФАН ВАСИЛЕВ”
ГР. СВИЛЕНГРАД**

2026/2027 година

*Настоящата програма е приета на заседание на Педагогическия съвет
с Протокол №13/11.09.2026г., влиза в сила от 15.09.2026 г.*

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Програмата за превенция на ранното напускане от образователната система е разработена във връзка с чл. 263 ал. 1 т. 8 от ЗПУО и е продължение, приложимо в конкретните условия на ЦСОП „Стефан Василев“ - гр. Свиленград на всички европейски и национални стратегии, чиито цели са свързани с опазване на човешките права, подкрепа на грамотността, равен старт независимо от етнос, раса, вероизповедание, пол, произход, имуществено състояние, както и закрила при наличие на данни за въвличане в дейности, неблагоприятни за физическото, психическото и нравствено образователното развитие на децата. За разлика от общообразователните училища, където рискът от ранно напускане е обвързан предимно със социално-икономически фактори или слаб успех, при ЦСОП рисковите фактори са пряко свързани със здравословното състояние на децата, динамиката на техните увреждания, сензорното пренасищане и изтощението на родителския капацитет. Програмата цели създаване на гъвкава, терапевтична и защитена среда, която гарантира дългосрочното участие на децата в подкрепата.

Залага се на добрата комуникация между институции - Агенция „Социално подпомагане“; Държавна агенция за закрила на детето; Кметство/ Общинска администрация; родители, ученици и педагози.

Съгласно Закона за предучилищното и училищното образование „отпадане от училище“ е отписването от училище на ученик до 16 г. възраст преди завършване на последния гимназиален клас, ако лицето не е записано в друго училище.

Програмата представя:

- Анализ на състоянието в центъра - определяне на рисковите групи ученици, застрашени от отпадане в ЦСОП „Стефан Василев“ - гр. Свиленград и прилагане на мерки, свързани с превенцията, работещи по отношение на справянето с риска от отпадане от училище;
- Дефиниране на дейности, насочени към идентифицираните рискови групи от ученици, предлагащи промяна в нагласите с цел повишаване мотивацията на учениците за учене, чрез осъществяване на качествено образование - използване на интерактивни методи на преподаване, повишаване квалификацията на учителите, превръщане на центъра в желана територия - подобряване на МТБ, включване на учениците в извънучебни форми, проекти и целодневна организация на учебния процес, приоритети, дефинирани в Стратегията за развитие на ЦСОП, Правилника за дейността на ЦСОП, Годишния план за дейността на ЦСОП и Плана за квалификационната дейност на педагогическите специалисти;
- Дейности за взаимодействие между родители, ученици и педагогически персонал;
- Обмен на добри и работещи практики между заинтересованите страни;
- Усъвършенстване на системата за събиране на актуална информация за движението на учениците.

II. АНАЛИЗ НА ПРИЧИНИТЕ ЗА ПРЕКЪСВАНЕ НА ПОД КРЕПАТА И НАПУСКАНЕ НА ЦЕНТЪРА ЗА СПЕЦИАЛНА ОБРАЗОВАТЕЛНА ПОД КРЕПА /ЦСОП/

Предотвратяване на отсъствията на учениците от учебен час и отпадането им от системата на образованието са във фокуса и визията на центъра. В политиките и мерките за предотвратяване на преждевременно напусналите образователната система и за повторна интеграция съществуват четири общи проблема, чието преодоляване определя стратегическия успех:

1. **Признаване на проблема и решимост:** Навременно идентифициране на децата в риск от прекъсване на обучението и подкрепата, смекчаване на негативните фактори и повторно интегриране на напусналите ученици в процеса на специална подкрепа.

2. **Приоритетно стратегическо планиране:** Провеждане на политики, ориентирани към осигуряване на качествено образование, предоставяне на специфични терапевтични услуги и осигуряване на подходяща, индивидуализирана и ефективна подкрепа за децата/учениците и техните семейства, както и за специалистите, които работят с тях.

3. **Творчество, новаторство и гъвкавост:** Проява на гъвкавост от страна на педагогическия екип при прилагането на иновативни и адаптирани методи на обучение, алтернативни методи на терапия и сензорна стимулация за решаване на индивидуалните проблеми на децата със специални образователни потребности в риск.

4. **Мотивирано и активно отношение:** Формиране на достъпни функционални знания, практически умения и автономност за самостоятелен живот, чрез активна съвместна работа между педагогическите специалисти и учениците.

Като основни причини за отсъствията и прекъсването на процеса на обучение и подкрепа на учениците се открояват:

Социално-икономически причини

Те са един от основните фактори за натрупване на неизвинени отсъствия и прекъсване на посещенията в ЦСОП. Тези условия винаги действат в комплекс с увреждането или затруднението на детето:

- **Специфични дефицити в семейната среда:** Ниско образование на голяма част от родителите и липса на разбиране за значението на специализираната терапевтична подкрепа и рехабилитация.

- **Липса на образователни ценности:** Липса на традиции за подкрепа на личностното развитие на децата със специални потребности в семейството.

- **Икономическа експлоатация или свръхангажираност:** Отношение към децата, като към източник на прехрана или ангажиране с грижи за други членове в семейството – по-малки деца или възрастни хора;

- **Крайна бедност и липса на достъпност:** Бедността на семейството оказва цялостно негативно влияние върху мотивацията за включване в образователния процес и социална адаптация. Липсата на подходящи битови условия възпрепятства пренасянето на терапевтичните навици в домашна среда.

- **Миграция на родителите:** Често при заминаване на родителите в чужбина, децата със СОП остават под грижата на възрастни роднини /баби и дядовци/, които нямат физическата или емоционалната възможност да отговорят на специфичните нужди на детето и да осигурят посещенията му в ЦСОП.

Образователно - педагогически и личностни причини

Тези причини са свързани с организацията на образователния процес в центъра. Основните причини за отпадане от образователната система и натрупване на голям брой отсъствия са:

- **Сериозни затруднения в комуникацията и адаптацията:** Дефицити в развитието на навици за учене и самообслужване, както и езиковата бариера, задълбочават комуникацията и адаптацията.

- **Личностно-психологически бариери и вторични дефицити:** Наред с етническите и социалните фактори, огромно влияние оказват личностните характеристики на децата. При част от учениците се наблюдават натрупани негативни

нагласи, чувство за неуспех, изолация и отчуждение. Ниското самочувствие, емоционално-поведенческите разстройства, липсата на вътрешна мотивация и трудностите в самоорганизацията /произтичащи от основното увреждане/ засилват риска от отказ от посещения.

- **Рискови групи**

Деца и ученици от всички етапи на обучение в ЦСОП, при които поради тежестта на увреждането или липсата на подкрепяща семейна среда съществува обективен риск от пълна социална изолация.

В по-широк смисъл целева група за превенция са всички ученици в центъра, тъй като всяко дете със специални потребности изисква непрекъснат мониторинг, за да не се допусне регрес в развитието му поради отсъствия.

III. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Главна цел: Осигуряване на устойчиво присъствие и активно участие на децата и учениците със специални образователни потребности в терапевтичните дейности чрез индивидуализиран подход, психологическа подкрепа за семействата и екипно противодействие на факторите, водещи до прекъсване на посещенията.

Специфични цели:

- Ранно идентифициране на ученици в риск от отпадане, породен от влошаване на здравословното състояние, тежки поведенчески кризи или промени в семейната среда.
- Намаляване на отсъствията чрез редовен мониторинг и своевременна модификация на терапевтичния график съобразно индивидуалната издръжливост на детето.
- Предотвратяване на институционалната и социална изолация на семействата чрез включването им в групи за взаимна подкрепа и консултиране.
- Подобряване на мултидисциплинарното сътрудничество между специалните педагози, логопеда, психолога, рехабилитатора и външните социални институции.

IV. ДЕЙНОСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Реализиране на мерки за проследяване на посещаемостта на учениците в учебните занятия и терапевтичните часове

Отг.: Ръководители на групи/класове,
Директор

Срок: Ежемесечно

2. Контрол на редовното и точно отразяване на присъствията/отсъствията на учениците в електронния дневник и задължителната училищна документация

Отг.: Директор,
Р-ли на групи

Срок: Ежемесечно

3. Партньорство и съвместни дейности с родителите за преодоляване на закъсненията и отсъствията и мотивиране на учениците за редовно посещение на учебните занятия

Отг.: Р-ли на групи,
Педагог. специалисти

Срок: Постоянен

4. Тематични срещи и консултации с родители/настойници относно напредъка на децата в обучението и терапията, и споделената отговорност в образователния процес

Отг.: Педагог. специалисти,
Терапевти

Срок: 4 пъти в годината

5. Повишаване ангажираността на семействата чрез включването им в споделени образователни, празнични и творчески дейности в и извън центъра

Отг.: Р-ли на групи,
Терапевти

Срок: Постоянен

6. Включване на учениците в извънкласни дейности, занимания по интереси и дейности за развиване на социални умения

Отг.: Педагог.специалисти

Срок: Постоянен

7. Осигуряване на достъп до спортната и рехабилитационна база на центъра и адаптиране на учениците за участие в спортни състезания и прояви

Отг.: Педагог.специалисти,
Терапевт РФУ

Срок: Постоянен

8. Социализиране, комуникативна подкрепа и езикова адаптация на ученици в учебния процес, за които българският език не е майчин

Отг.: Педагог. специалисти,
Логопед, Психолог

Срок: Постоянен

9. Идентифициране на ученици в риск от отпадане, с цел превенция и задържането им в образователната среда на центъра

Отг.: Р-ли на групи,
Психолог/Социален педагог

Срок: Постоянен

10. Индивидуална учебна и корекционно-развиваща работа на ръководителите на групи със застрашени от отпадане ученици

Отг.: Р-ли на групи,
Екип за подкрепа /ЕПЛР/

Срок: Ежеседмично

11. Изготвяне на график за провеждане на индивидуални консултации по учебни предмети и терапевтични направления с родители и ученици

Отг.: Терапевти,
Р-ли на групи

Срок: Месец септември

12. Провеждане на консултации със семействата или настойниците на ученици в риск с цел подкрепа на обучението им

Отг.: Р-ли на групи,
Психолог

Срок: Постоянен

13. Беседи и практически занимания по здравно, гражданско и хигиенно образование, адаптирани към възможностите на учениците /с участие на мед. специалист и външни организации/

Отг.: Р-ли на групи,
Медицинско лице в ЦСОП

Срок: Учебна 2026-2027 г.

14. Подпомагане на застрашени и социално слаби деца чрез сътрудничество с органите за закрила на детето и социално подпомагане

Отг.: Р-ли на групи,
Ръководство на ЦСОП

Срок: Периодично

15. Разработване и прилагане на координирани мерки за подкрепа на ученици в риск с поведенчески прояви, с участието на инспектор ДПС и МКБППМН при нужда

Отг.: Р-ли на групи,
Психолог

Срок: Постоянен

16. Прилагане на мерки и институционални действия съгласно Правилника за дейността на ЦСОП

Отг.: Р-ли на групи,
Директор

Срок: Постоянен

V. МЕРКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Стимулиране на мотивацията и социализацията чрез активно включване на учениците в организирани от центъра тържества, празнични събития, терапевтични театри и традиционни инициативи.
2. Поощряване на индивидуалния напредък - при постигнати положителни резултати в обучението, терапията, рехабилитацията или адаптацията, ученикът да бъде стимулиран с грамота, символична награда или похвала, съобразена с неговия начин на комуникация и възприятие.
3. Използване на адаптирани информационни форми - провеждане на беседи, прожекции на филми и визуални презентации, съобразени със специфичните особености и възможности на учениците /използване на кратки послания, визуален график, пиктограми/, с активното участие на техните родители.
4. Подкрепа на творческия и моторика потенциал чрез включване на учениците в дейности, провеждани в центъра, както и в областни и национални конкурси, изложби, фестивали и спортни прояви за деца със специални образователни потребности.
5. Мерки за активизиране на партньорството с родителската общност и ангажиране на семействата с живота в центъра:
 - Осигуряване на възможност за споделено участие на родителите в образователния и терапевтичния процес в центъра /дни на отворените врати, съвместни терапевтични сесии, празнични събития, работилници/.
 - Оказване на взаимна подкрепа и методическо консултиране от мултидисциплинарния екип /специални педагози, логопеди, психолози, ерготерапевти/рехабилитатори/ за продължаване на терапевтичния процес и навиците за самостоятелност в домашна среда.
 - Организиране на информационни кампании и групи за подкрепа сред родителите с помощта на реализирани се младежи със специални потребности, успешни примери от общността и външни специалисти.
 - Провеждане на дейности по кариерно консултиране и подкрепа за трудова интеграция, съобразени с индивидуалния профил на учениците, с цел мотивиране за редовно посещаване на центъра, усвояване на практически знания и придобиване на ключови трудови и социални умения за бъдеща реализация.
 - Разработване на алтернативи за позитивно осмисляне на свободното време на учениците съвместно с техните семейства /организиране на занятия в Хлебната къща, адаптирани спортни активности, занимания на открито и др./.

VI. ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗМЕРВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Количествени показатели	Качествени показатели
• Брой ученици с устойчива и редовна посещаемост на учебните занятия и терапевтичните часове; • Намаляване на общия брой на неизвинените отсъствия в групите/класовете; • Намаляване на броя на учениците със спрени месечни помощи по реда на ЗСПД /поради направени отсъствия/; • Намаляване на броя на учениците в риск от прекъсване на терапевтичната и образователна подкрепа; • Увеличаване на броя на учениците, включени в извънкласни активности, фестивали адаптирани спортни прояви; • Увеличаване на броя на родителите/настойниците, активно участващи в консултации, родителски срещи и съвместни събития; • Намаляване на случаите на остри поведенчески кризи чрез прилагане на мерки за превенция и деескалация.	• Позитивно отношение на учениците към образователно-терапевтичния и рехабилитационен процес в центъра; • Повишаване на нивото на функционална самостоятелност, социални и ежедневни умения у учениците; • Подобряване на комуникативните умения и адаптивното поведение на учениците, включително чрез алтернативна комуникация; • Повишаване на мотивацията за съвместни дейности, игра и сътрудничество с връстници в защитена среда; • Положителна промяна в психо-климата на центъра- изграждане на чувство за сигурност, споделеност и принадлежност към общността; • Повишаване на доверието на родителите към мултидисциплинарния екип и готовност за сътрудничество в терапията у дома; • Успешно овладяване и регулиране на предизвикателното поведение на учениците в риск.